

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS
STEBĖSENOS 2022 M. ATASKAITOS PATVIRTINIMO**

2024 m. vasario 8 d. Nr. T-1
Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsniu, Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, Pakruojis rajono savivaldybės taryba nusprendžia:

Patvirtinti Pakruojis rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 m. ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Saulius Margis

PATVIRTINTA
Pakruojo rajono savivaldybės tarybos
2024 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. T-1

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS
L. Giros g. 3D, LT-83150 Pakruojis
Tel.(8 421) 52 097, faks. (8 421) 55 077
El. paštas vsb.pakruojis@gmail.com

Pakruojo r. savivaldybės 2022 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

Parengė
Pakruojo r. savivaldybės
visuomenės sveikatos biuro
visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė
Laima Miežienė

2023 m.

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Pakruojo r. savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt.

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Kasmet Pakruojo rajone, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių gyventojų skaičius mažėja ir visuomenė senėja (1 pav.). Mūsų rajone 2022 m buvo 18 309 gyventojai: vyrų buvo 8 612 (47 proc.), moterų 9 697 (53 proc.). Emigravusiųjų gyventojų buvo 3,1 proc. daugiau, nei atvykusiųjų. Bendras gyventojų skaičiaus pokytis neigiamas ir sudarė -20,9 atvejo 1 000 gyventojų. Natūralus prieaugis 1 000 gyventojų išliko neigiamas ir sudarė -17,0. Mirė 198 vyrai ir 217 moterų, o gimė trigubai mažiau: 48 berniukai ir 55 mergaitės. Lietuvos statistikos departamento duomenimis Pakruojo rajone metų pradžioje buvo 11 0635 darbingo amžiaus gyventojų. Gyventojų, kurių amžius 65+ m. 2022 m. sudarė 22,3 proc. visų gyventojų. 0–17 metų amžiaus gyventojų sudarė 15,2 proc., 0-14 metų - 12,1 proc. Sumažėjo 1,1 proc. santuokų ir 0,3 proc. ištuokų 1 000 gyv. Dirbtinių abortų skaičius 1 000 vaisingo amžiaus moterų buvo 4,6 proc. Kūdikių iki 1 m. mirties atvejų neužfiksuota.

Amžiaus profilis, 2022

1 pav. Pakruojo r. savivaldybės demografinis medis

Socioekonominė situacija savivaldybėje

Vertinant Pakruojo rajono savivaldybės socioekonominę situaciją 2022 m. stebima ilgalaikio nedarbo lygio mažėjimas 0,7 proc. darbo jėgos. Šis rodiklis laikosi geriausių rodiklių pozicijoje santykyje savivaldybė/Lietuva (178 atv.). Vidutinis trijų metų ilgalaikio nedarbo lygis mažėjo 0,2 proc. kas turėjo turėti įtakos ir gyventojų fizinės ir psichinės sveikatos gerovei.

Pakruojo rajone 2022 metais 803 asmenys buvo ties skurdo riba, tai sudarė 43,8 proc. atvejo 1 000 gyventojų. 2022 m. socialinės pašalpos gavėjų skaičius mūsų savivaldybėje beveik du kartus buvo didesnis už šalies vidurkį. Įvertinus šio rodiklio kitimo tendencijas didelių pokyčių nestebima, jis vis tiek išliko prasčiausių rodiklių pozicijoje santykyje savivaldybė/Lietuva 1 000 gyv. Nors moksleivių, gaunančių nemokamą maitinimą skaičius menkai kito, tačiau santykyje savivaldybė/Lietuva 1 000 gyv. 2022 m. mūsų savivaldybėje stebimas nežymus pagerėjimas, šis rodiklis iš blogiausių pakilo į vidutinių rodiklių grupę šalies kontekste. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose (nesimokantis asmuo – neįregistruotas Mokinių registre vaikas iki 16 metų, kurio deklaruota gyvenamoji vieta yra atitinkamoje savivaldybėje, arba vaikas, įrašytas į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą pagal savivaldybę, kurioje gyvena), skaičius 1 000 gyv. sumažėjo 3,5 proc. (10 atvejų) ir šalies mastu šis rodiklis išsilaukė geriausių rodiklių pozicijoje santykyje savivaldybė/Lietuva 38,0/60,3 1 000 gyv. Rodiklis „Nepilnamečių, įtariamų padarius nusikalstamas veikas, sk. 100 000 vaikų“ Pakruojo savivaldybės yra dvigubai aukštesnis už Lietuvos vidurkį ir patenka į blogiausių rodiklių poziciją.

2022 metais stebimas 7,1 proc. didesnis gyventojų prieinamumas tabako gaminiams. Vienai tabako licencijai teko 353 mažesnis gyventojų skaičius. Taip pat 8,5 proc. padidėjo gyventojų prieinamumas alkoholiniams gėrimams nors šie rodikliai santykyje savivaldybė/Lietuva ir išliko vidutinių rodiklių pozicijoje.

Sveikata savivaldybėje

Vidutinė gyvenimo trukmė (VTGT) - pagrindinis gyventojų sveikatos rodiklis, parodantis bendrą sveikatos rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų bei gydymo veiksmingumą, kuri 2022 metų duomenimis mūsų savivaldybėje sutrumpėjo 0,8 m., o lyginant su šalies VTGT, buvo trumpesnė 3,6 metų. Pakruojo rajono savivaldybėje gyventojų tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė 2020 m. buvo 72,3 m., 2021 m. – 73 metai, o 2022 m. – 72,2 metai, kas rodo, kad santykyje savivaldybė/Lietuva mūsų rajono rodiklis patenka į savivaldybių sąrašą, užimančių trumpiausią vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės rodiklio poziciją.

Ligotumo rodiklis 10 000 gyv. nežymiai padidėjo, tačiau išliko geriausių rodiklių pozicijoje santykyje savivaldybė/Lietuva.

2022 m. mūsų savivaldybėje išaugo sergamumo tuberkulioze rodiklis 100 000 gyv. 22,1 proc. ir šalies kontekste nukrito į prasčiausių rodiklių poziciją. Naujai susirgusių tuberkulioze buvo 7 atv. Ir 2 recidyvo atv.. Prasčiausių rodiklių pozicijoje išliko ir ligotumo psichikos ligomis rodiklis 10 000 gyv., ligotumo demencija 10 000 gyv. rodiklis, bei ligotumo depresijomis 10 000 gyv. rodikliai.

Apsilankymų pas gydytojus 2022 m. buvo fiksuota beveik dešimčia tūkstančių daugiau nei 2021 m., kas sudarė 0,4 proc. Iš jų pas vaikų ligų gydytojus daugiau 1 605 atvejo. Dažniau nei 2021 m. gyventojai lankėsi pas pirminio lygio gydytojus, pas kardiologus bei pas psichiatrus. Šie rodikliai šalies kontekste buvo stebimi prasčiausių rodiklių pozicijose. Rodiklis „Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.“ buvo dvigubai didesnis nei Lietuvos vidurkis.

„Mirtingumo dėl kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv.“ rodiklis mūsų savivaldybėje didėjo ir santykyje savivaldybė/Lietuva išliko blogiausių rodiklių pozicijoje. Taip pat blogiausių rodiklių pozicijose liko mirtingumo dėl piktybinių navikų (62 atv.), mirtingumo dėl išorinių mirties priežasčių (22 atv.) 100 000 gyv. rodiklis.

2022 METŲ PAKRUOJO R. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.	
Strateginis tikslas										
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➔	72.2	72	72.5	0.95	75.8	70.7		80.6	
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	⬇	75.7	134	71.2	1.02	74.2	85.8		56.0	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį										
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą										
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	R10.9	2	30.7	0.59	18.6	48.8		6.7	
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	11.5	2	28.6	0.64	18.0	47.0		6.4	
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	⬆	32.8	6	27.1	0.84	39.2	75.6		0.0	
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	⬇	38.0	55	43.8	0.63	60.3	205.0		37.1	
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬇	1.5	178	1.7	0.68	2.2	7.0		0.4	
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	⬇	-20.9	-383	-2.0	-1.15	18.1	-23.8		70.9	
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu										
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬆	120.2	22	148.1	1.46	82.5	169.9		48.8	
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬆	111.5	22	130.1	1.40	79.7	149.1		30.5	
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	⬆	400.1	821	369.9	1.11	359.4	629.4		174.7	
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	⬇	43.8	803	48.9	1.92	22.8	75.4		3.4	
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	38.2	7	34.3	1.73	22.1	65.4		5.7	
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	49.2	9	39.7	1.92	25.6	74.7		5.7	
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką										
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą										
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	–	0.0	0	0.6	0.00	1.0	2.6		0.0	
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	➔	152.2	62	150.5	1.13	134.2	188.0		74.7	
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	➔	127.2	148	109.7	1.87	68.1	127.2		28.8	
Naujai susirgusių žamyno infekcinėmis ligomis (A00-	⬇	21.8	40	17.2	0.66	33.2	62.6		0.0	

A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)											
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį											
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	5.5	1	7.2	1.34	4.1	22.4		0.0		
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	5.8	1	7.2	1.45	4.0	26.3		0.0		
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↑	27.3	5	34.3	1.66	16.4	45.1		0.0		
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↑	24.1	5	28.2	1.52	15.9	38.3		0.0		
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių											
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↑	10.9	2	9.0	1.82	6.0	24.3		0.0		
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↑	9.8	2	8.4	1.66	5.9	25.0		0.0		
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↑	10.9	2	7.2	7.27	1.5	10.9		0.0		
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↑	9.8	2	6.9	7.00	1.4	9.8		0.0		
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↓	6.6	12	8.7	1.35	4.9	12.5		1.4		
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą											
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↑	183.5	183	188.0	0.21	876.7	35618.6		33.0		
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą											
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą											
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	4.0	30.7		0.0		
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	4.0	32.1		0.0		
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	16.4	3	12.6	0.72	22.8	53.8		0.0		
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	18.9	3	12.2	0.87	21.7	50.9		0.0		
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	↓	179.5	18309	185.2	0.89	201.0	69.7		378.0		
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	↓	172.7	18309	179.8	1.01	171.5	37.0		350.5		
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↑	66.2	66	63.9	1.03	64.4	288.4		0.0		
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius											
Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	↑	29.9	29	28.2	0.79	37.8	6.6		62.1		
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius											
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais											
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	28.4	517	25.4	1.58	18.0	34.8		11.8		
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	↓	1.4	22	1.2	0.78	1.8	3.5		0.0		

4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą										
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	➔	4.0	101	3.8	2.35	1.7	1.1		6.0	
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	⬆️	5.4	10	5.2	0.75	7.2	2.5		13.8	
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	➔	8.7	160000	8.0	0.94	9.3	6.5		12.1	
Sergamumas vaistams atsparia tuberkuloze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	➔	5.5	1	3.6	1.34	4.1	22.5		0.0	
Serg. vaistams atsparia tuberkuloze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬆️	5.5	1	3.6	1.90	2.9	15.1		0.0	
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	—	0.0	0	0.2	0.00	2.2	4.6		0.0	
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą										
Kūdikų mirtingumas 1000 gyvų gimusių	—	0.0	0	2.8	0.00	3.0	31.6		0.0	
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %	➔	93.9	107	95.5	1.09	86.2	66.7		100.0	
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %	➔	91.4	85	95.3	1.02	89.8	81.8		100.0	
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	⬆️	30.4	384	21.6	2.71	11.2	2.0		39.8	
Vaikų (7-17 m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	⬇️	7.2	88	8.2	0.31	23.6	7.2		34.4	
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	—	0.0	0	1.1	0.00	2.3	24.1		0.0	
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę										
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	⬆️	1190.7	218	1092.4	1.50	794.7	1632.5		450.3	
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	⬆️	1042.4	218	954.2	1.33	785.2	1153.4		606.5	
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	➔	338.6	62	343.1	1.21	279.0	503.3		150.1	
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	➔	294.3	62	288.6	1.12	262.9	380.3		172.3	
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	⬆️	316.8	58	270.8	1.65	191.9	605.9		96.3	
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	⬆️	277.3	58	237.1	1.47	188.5	493.8		92.3	
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	⬆️	85.2	156	87.8	0.88	96.6	156.7		32.5	
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	⬆️	77.1	2356	60.1	1.34	57.6	21.5		77.1	
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	⬆️	57.8	2335	56.7	1.06	54.7	32.2		71.1	

Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	↑	59.1	4015	55.6	1.05	56.1	37.8		68.4
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	↑	57.3	2499	55.0	1.16	49.6	30.6		66.3

2 pav. 2022 Pakruojo r. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Atsižvelgiant į LSS išskeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis¹, matoma, kad:

1.1. Uždavinio „**sumažinti skurdo lygį ir nedarbą**“ rodikliai (savižudybių skaičius 100 000 gyv., SMR nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyv., mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 vaikų ir ilgalaikio nedarbo lygio, darbo jėgos %) yra geriausių rodiklių pozicijoje lyginant su Lietuvos vidurkiu. Bandymų žudytis skaičius 100 000 gyv. atitiko šalies vidurkį. Gyventojų skaičiaus pokytis ženkliai prastesnis už šalies vidurkį.

1.2. Uždavinio „**sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu**“ visi rodikliai yra prastesni už Lietuvos vidurkį, tik rodiklis mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1 000 moksl. atitinka šalies vidurkį.

2.1. Uždavinio „**kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą**“ rodikliai (asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv. yra geresni nei šalies vidurkis. Traumų dėl nukritimų 65 + amžiaus grupėje sk. 100 000 gyv. ir asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv. ženkliai viršija šalies vidurkį, tik naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis asmenų skaičius 10 000 gyv. šalies vidurkį atitinka.

2.2. Uždavinio „**kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį**“ rodikliai (mirtingumo nuo nukritimo 100 000 gyv. ir SMR nuo nukritimo 100 000 gyv.) ženkliai viršija šalies vidurkį, o mirtingumo nuo paskendimo 100 000 gyv. ir SMR nuo paskendimo 100 000 gyv. rodiklis yra artimas šalies vidurkiui.

2.3. Uždavinio „**mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių**“ visi rodikliai yra prastesni ir po keletą kartų viršija Lietuvos vidurkį.

2.4. Uždavinio „**mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą**“ rodikliai atitinka šalies vidurkį.

3.1. Uždavinio „**sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą**“ atitinka vidutines rodiklių reikšmes, o didžioji dalis rodiklių yra geresni už šalies vidurkį, tik rodiklis „nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.“ viršija šalies vidurkį.

3.2. Uždavinio „**skatinti sveikos mitybos įpročius**“ rodiklis atitinka šalies vidurkį.

4.1. Uždavinio „**užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais**“ rodiklis „IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) yra artimas Lietuvos vidurkiui, tačiau vos ne dvigubai prastesnis yra išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv. rodiklis.

4.2. Uždavinio „**plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą**“ rodikliai atitinka Lietuvos

vidurkį arba yra geresni. Rodiklis „sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyv. (TB registro duomenys) dvigubai viršija Lietuvos vidurkį.

4.3. Uždavinio „**pagerinti motinos ir vaiko sveikatą**“ rodikliai yra artimi arba geresni, nei Lietuvos vidurkis, išskyrus vaikų (7-17 m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.) rodiklį, kuris yra prastesnis už šalies vidurkį.

4.4. Uždavinio „**stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę**“ rodikliai tikslinės populiacijos dalis %, dviejų metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje, tikslinė populiacijos dalis %, trijų metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje, tikslinės populiacijos dalis %, dviejų metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje ir tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje bei sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E 11) 10 000 gyv. yra geresni arba artimi šalies vidurkiui, tačiau kiti rodikliai, o ypač mirtingumo nuo piktybinių navikų ir mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų, nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. Pakruojo rajono savivaldybėje apie 25 proc. yra prastesni nei šalies vidurkis.

¹ Aprašomi tik uždaviniai, turintys bent vieną jį atspindintį rodiklį

Remiantis lentelėje (2 pav.) pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matome, kad:

1. Devyniolika rodiklių reikšmių, tai yra vienu rodikliu daugiau nei 2021 m. Pakruojo rajono savivaldybėje yra geresni už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):
 - ◀ Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv. (7,7 proc. mažesnis nei šalies vidurkis);
 - ◀ SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv. (6,5 proc. geresnis už šalies vidurkį);
 - ◀ Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl. Beveik dvigubai geresnis už šalies vidurkį);
 - ◀ Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos % (0,7 proc. geresnis nei Lietuvos vidurkis);
 - ◀ Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv. (atitinka šalies vidurkį);
 - ◀ Mirtingumo nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (atitinka šalies vidurkį);
 - ◀ SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (atitinka šalies vidurkį);
 - ◀ Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (atitinka šalies vidurkį);
 - ◀ SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv. (atitinka šalies vidurkį);
 - ◀ Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (atitinka šalies vidurkį);
 - ◀ Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 100 000 gyv. (ULAC duomenys) (atitinka šalies vidurkį);

- ◀ Kūdikių mirtingumas 1 000 gyvų gimusių (atitinka šalies vidurkį);
- ◀ 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, % (atitinka šalies vidurkį);
- ◀ Vaikų (6–14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, % (19,2 proc. geresnis už šalies vidurkį);
- ◀ Paauglių (15-17 m.) gimdymų sk. 1 000 15-17 m. moterų (atitinka šalies vidurkį);
- ◀ Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje (19,5 proc. geresnis už šalies vidurkį);
- ◀ Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų laikotarpiu dalyvavusi gimdos kaklelio programoje (atitinka šalies vidurkį);
- ◀ Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų laikotarpiu dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje (atitinka šalies vidurkį);
- ◀ Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje (atitinka šalies vidurkį);

2. Dvidešimt šešios rodiklių reikšmės yra žemiau Lietuvos vidurkio **(raudonoji zona)**:

- ◀ Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai) (3,6 m. trumpesnė, nei šalies vidurkis);
- ◀ Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyv. (vienas iš didžiausių už šalies vidurkį (-20,9/18,1 santykiyje savivaldybė/Lietuva));
- ◀ Mirtingumas nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv. (pusantro karto didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv. (beveik pusantro karto didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1 000 gyv. (dvigubai didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Sergamumas tuberkulioze (A15-A-19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys) (beveik pusantro karto didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys) dvigubai didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv. (18 proc. viršija šalies vidurkį);
- ◀ Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv. (dvigubai viršija šalies vidurkį);
- ◀ Mirtingumas nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. (10,9 proc. didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. (8,2 proc. didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv. (4,5 proc. lenkia šalies vidurkį);
- ◀ SMR transporto įvykiuose (V00-V99) (3,9 proc. viršija šalies vidurkį);
- ◀ Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000) gyv. (9,4 proc. didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv. (8,4 proc. didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Traumų dėl transporto įvykių V00-V99) sk. 10 000 gyv. (beveik 2 proc. viršija šalies vidurkį);
- ◀ Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv. 1,8 proc. didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv. (10,4 proc. didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A-15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys) (2,6 viršija šalies vidurkį);
- ◀ Vaikų (7-17 m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.) (16,4 proc. mažiau nei šalies vidurkis);
- ◀ Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.) (daugiau nei pusantro karto viršija šalies vidurkį);
- ◀ SMR nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv. (apie pusantro karto viršija šalies vidurkį);

- ◀ Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. (1,26 karto didesnis už šalies vidurkį); 59,6 proc. didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. (31,4 proc. viršija šalies vidurkį);
- ◀ Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv. (1,5 karto karto didesnis už šalies vidurkį);
- ◀ SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv. (daugiau nei dvigubai didesnis už šalies vidurkį).

Likusieji Pakruojo rajono savivaldybės sveikatos ir su sveikata susiję rodikliai santykyje savivaldybė/Lietuva atitinka šalies vidurkį ir patenka į vidutiniųjų (geltona sp.) zoną.

SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Prioritetinių problemų pasirinkimo motyvai / metodika.

Prioritetinės sritys pasirinktos atsižvelgiant į savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu bei pastarųjų trijų ir / arba dešimties metų rodiklių kitimo tendencijas, taip pat savivaldybės valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2022 m. veiklos efekto vertinimo kriterijų reikšmių planą.

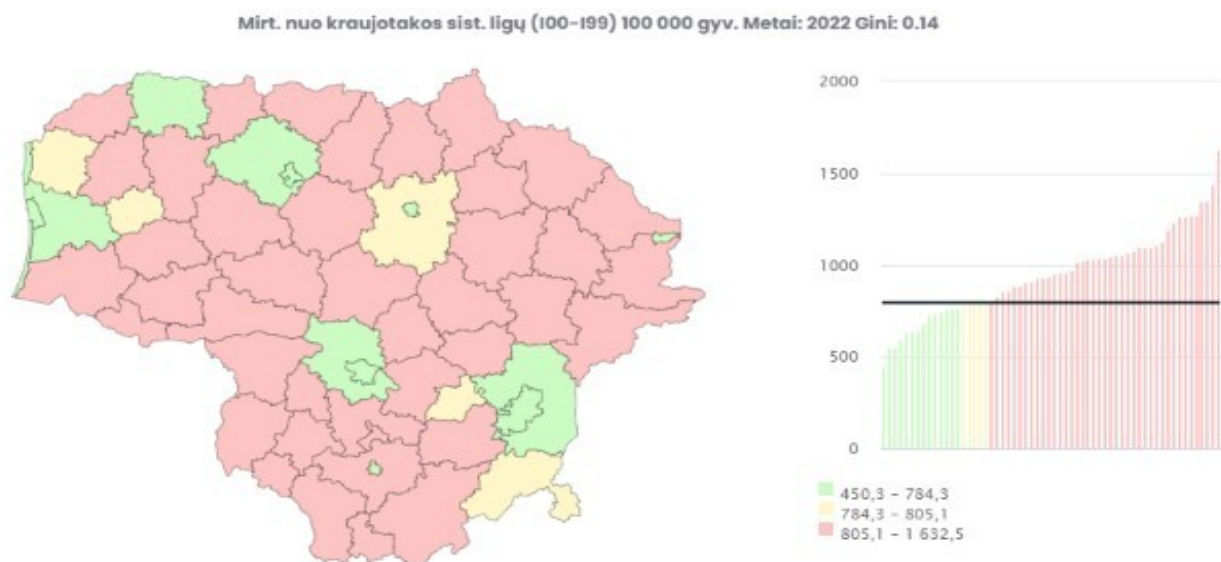
Detalesnei analizei, kaip prioritetinės sveikatos problemos, pasirinkti šie rodikliai:

1. ◀ Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv. Pakruojo rajono savivaldybėje rodiklis yra daugiau nei pusantro karto didesnis už šalies vidurkį ir paskutiniųjų trejų metų laikotarpiu, Lietuvos mastu, stebimas blogiausiųjų rodiklių pozicijoje.
2. ◀ Sergamumas tuberkulioze (A15-A-19) 100 000 gyv., rodiklis patenka į blogiausiųjų rodiklių grupę santykyje savivaldybė/Lietuva.
3. ◀ Pakruojo rajono savivaldybėje rodiklis „Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.“ jau daug metų viršija Lietuvos vidurkį ir patenka į blogiausiųjų rodiklių sąrašą šalies mastu.

1. Prioritetinė problema.

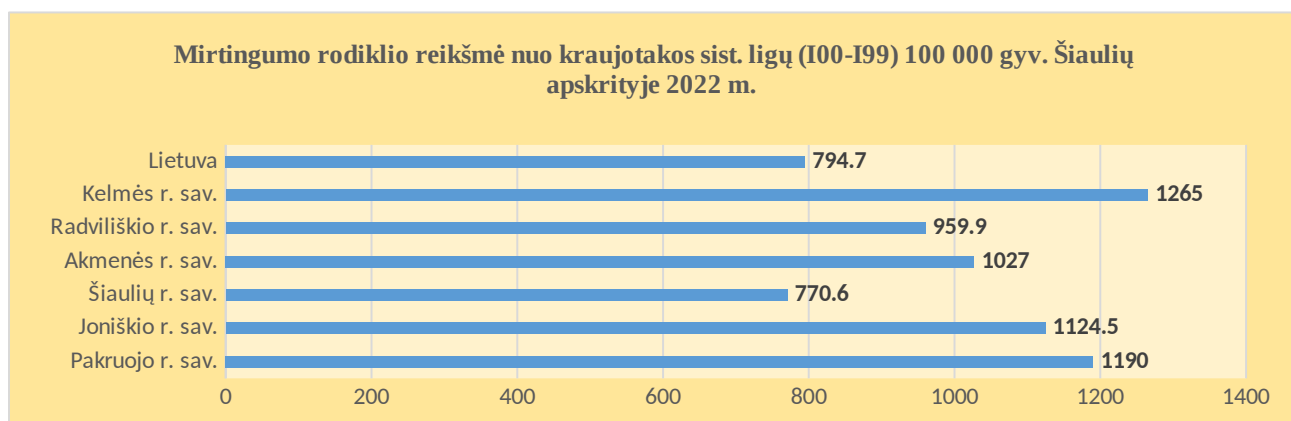
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.

Jau eilę metų tiek Lietuvoje, tiek Pakruojo rajono savivaldybėje sergamumas ir mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų yra viena iš aktualių ir vis labiau aštrėjančių problemų (3 pav.). Šiaulių apskrityje 2022 m. dėl kraujotakos sistemos ligų mirė 2275 gyventojai. Mūsų savivaldybėje mirė 218 gyventojų, iš jų 91 vyras ir 127 moterys. Tai sudaro daugiau nei pusę visų mirčių Pakruojo r. savivaldybėje. Pažymėtina, kad trijų metų laikotarpyje stebimas šio rodiklio augimas. Santykyje savivaldybė/Lietuva mūsų savivaldybės rodiklis 2022 m. išliko blogiausiųjų rodiklių pozicijoje, žymimoje raudona spalva ir beveik dvigubai viršijo šalies vidurkį (1190,7/794,7 100 000 gyv.).

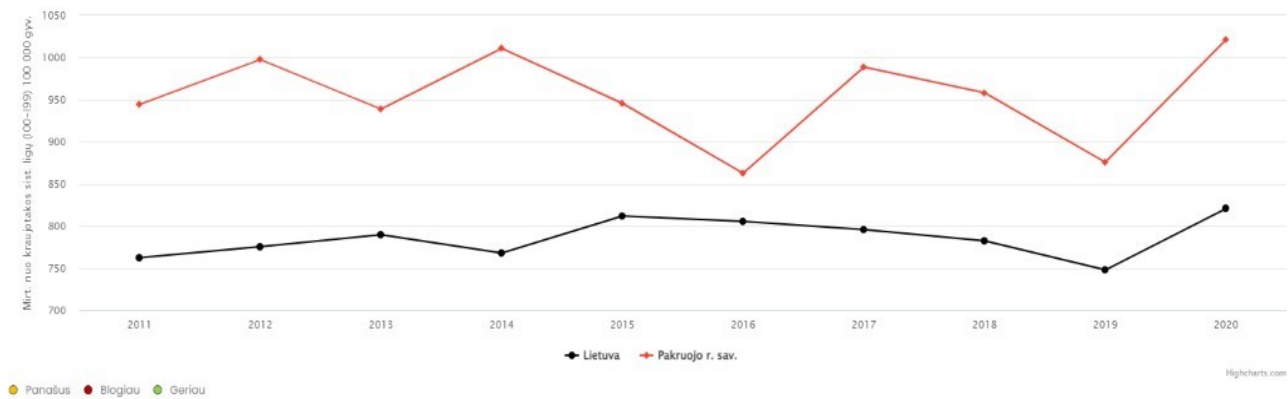
3 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Lyginant Šiaulių apskrities savivaldybių duomenis už Pakruojo rajono savivaldybės mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklį prastesnis buvo tik Kelmės r. sav. rodiklis, nors pažymėtina, kad ir visų likusių apskrities savivaldybių rodiklis santykyje savivaldybė/Lietuva taip pat laikėsi blogiausiųjų rodiklių pozicijoje (4 pav.).

4 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis eilę metų nežymiai kito, bet atkreiptinas dėmesys, kad Pakruojo rajono savivaldybėje mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų virš dešimt metų laikėsi blogiausiųjų rodiklių pozicijoje šalies kontekste (5 pav.).

Metai	Kiekis	Reikšmė	Apatinis PI	Viršutinis PI	Kontekstas
2011	222,0	944,3	824,2	1 077,1	762,4
2012	228,0	997,4	872,1	1 135,6	775,5
2013	209,0	938,7	815,8	1 075,0	789,8
2014	220,0	1 010,7	881,5	1 153,5	768,1
2015	201,0	945,6	819,4	1 085,8	812,0
2016	178,0	862,7	740,6	999,1	805,5
2017	197,0	988,5	855,3	1 136,6	795,9
2018	185,0	958,1	825,0	1 106,6	782,5
2019	165,0	875,8	747,3	1 020,2	748,0
2020	188,0	1 021,1	880,4	1 178,0	820,8

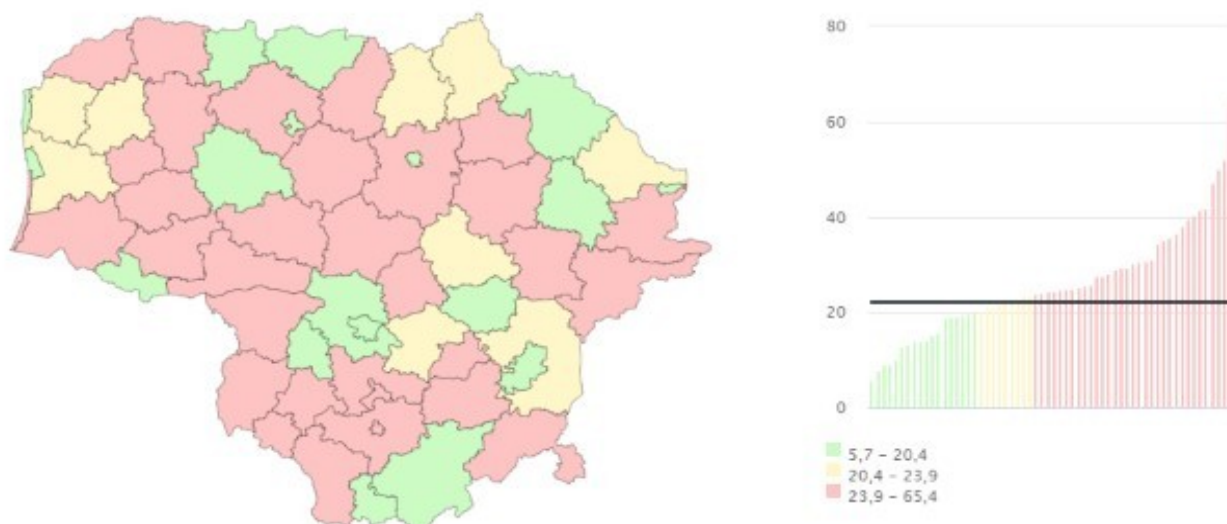
5 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2. Prioritinė problema.

Sergamumas tuberkulioze (A15-A-19) 100 000 gyv.

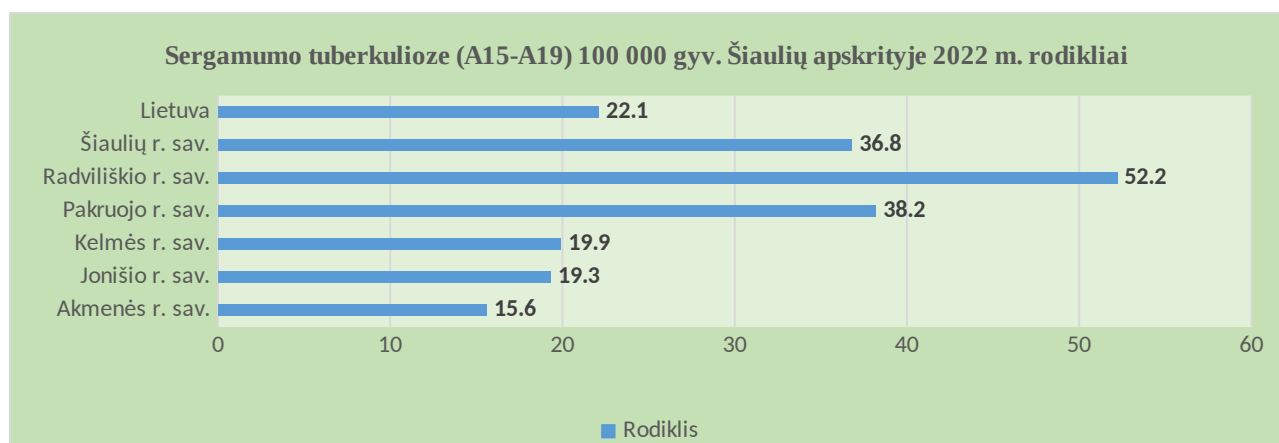
Tuberkuliozė - visuomenei pavojinga infekcija, kadangi tuberkuliozės bakterijos nuo sergančio asmens plinta labai lengvai, be to, valstybei brangiai kainuoja šia liga sergančių pacientų gydymas. Tuberkulioze sergantis asmuo apie 80 dienų gydomi specializuotuose tuberkuliozės stacionaruose, ligonių gydymas ir priežiūra užtrunka 6-24 mėn., o kartais ir ilgiau. Tuberkuliozės plitimą Lietuvoje lemia šios pagrindinės priežastys: socialinės (nedarbas, skurdas, alkoholio, narkotikų vartojimas), psichologinės (dalis sergančiųjų nesuvokimas tuberkuliozės sukeltamą sveikatos sutrikimų sunkumo, nenoras gydytis ir baigti gydymo kursą, gydymo režimo pažeidimai), organizacinės (pacientai neturi lėšų pasiekti gydymo įstaigas).

NVSC duomenimis 2022 m. Lietuvoje buvo užregistruoti 627 nauji TB atvejai (22,1/100 000 gyv.). Pakruojis rajono savivaldybėje -7 nauji atvejai ir du recidyvai, o tai rodo, kad šis rodiklis 2022 m. beveik pusantro karto viršijo Lietuvos vidurkį santykiu savivaldybė/Lietuva 38,2/22,1 100 000 gyv. ir pateko į blogiausių rodiklių poziciją šalies mastu (6 pav.).

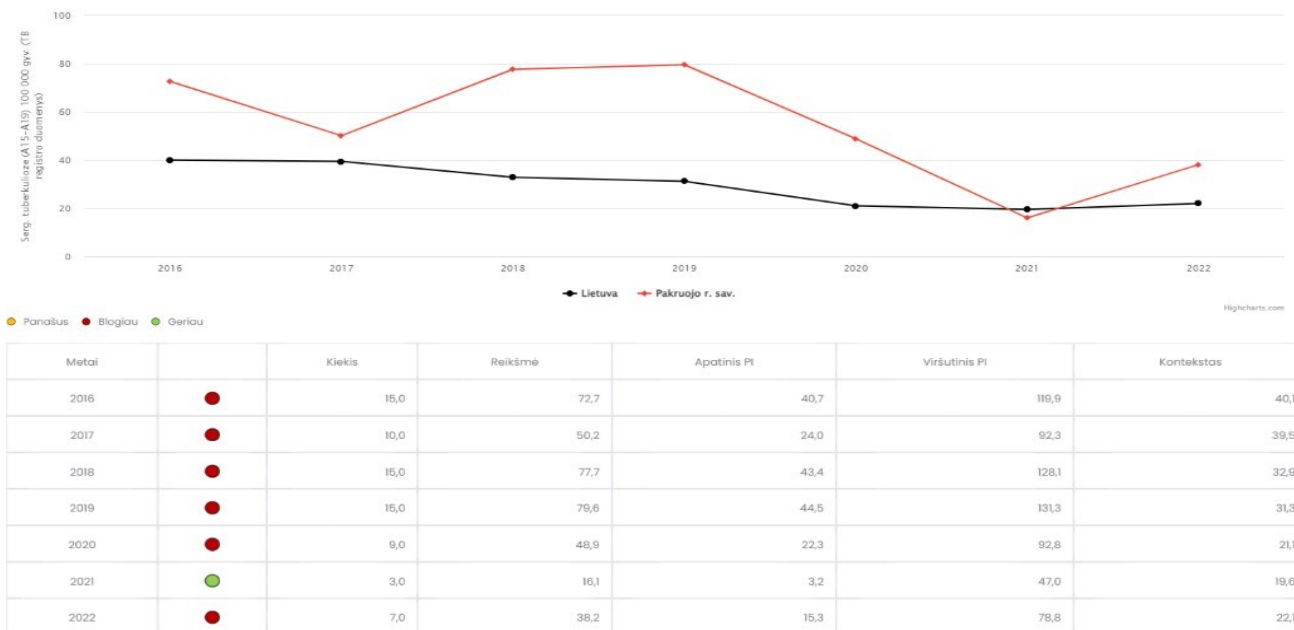
6 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Šiaulių apskrityje sergamumo tuberkuloze rodiklis santykiyje savivaldybė/Lietuva 2022 m. pateko į priešingas pozicijas: Akmenės, Joniškio ir Kelmės r. sav. rodikliai pateko į geriausių rodiklių zoną, kuri žymima žalia spalva (15,6/22,1; 19,3/22,1 ir 19,9/22,1 100 000 gyv.). Mūsų savivaldybės sergamumo tuberkuloze rodiklis, bei Radviliškio r. ir Šiaulių r. sav. rodikliai pateko į blogiausių rodiklių poziciją šalies kontekste ir santykiyje savivaldybė/Lietuva buvo pasiskirstę sekančiai: 38,2/22,1; 52,2/22,1 ir 36,8/22,1 100 000 gyv. (7 pav.).

7 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Pakruojo r. sav. sergamumo tuberkuloze rodiklis dešimties metų laikotarpyje visą laiką buvo blogiausių rodiklių pozicijoje, tai yra raudonai žymimoje zonoje. Išskirtinai tik 2021 m. santykiyje savivaldybė/Lietuva jis buvo pakilęs į geriausių rodiklių, žalia spalva žymima, zoną 16,1/19,6 100 000 gyv., nors trijų metų išvestas vidurkis faktiškai atitiko 2022 m. sergamumo tuberkuloze rodiklį, tai yra išlaikė blogiausių rodiklių poziciją (8 pav.).

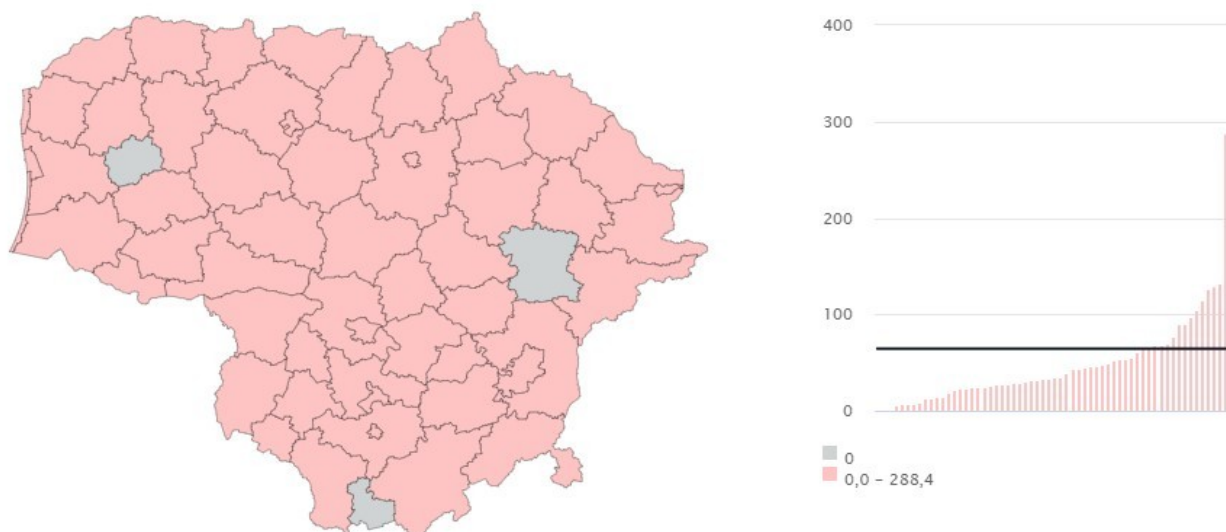
8 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

3. Prioritetinė problema.

Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.

2022 m. Lietuvoje užregistruota 1839 nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (64,4/100 000 gyv.). 2021 m. lyginant su 2020 m. nusikalstamų veikų šalyje, susijusių su narkotikais, buvo padaugėję 8,21 proc. 2022 m. šalyje stebimas šio rodiklio sumažėjimas iki 22 proc., tačiau šio pobūdžio nusikalstamos veikos užfiksuotos beveik visose savivaldybėse (9 pav.).

Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv. Metai: 2022 Gini: 0.45

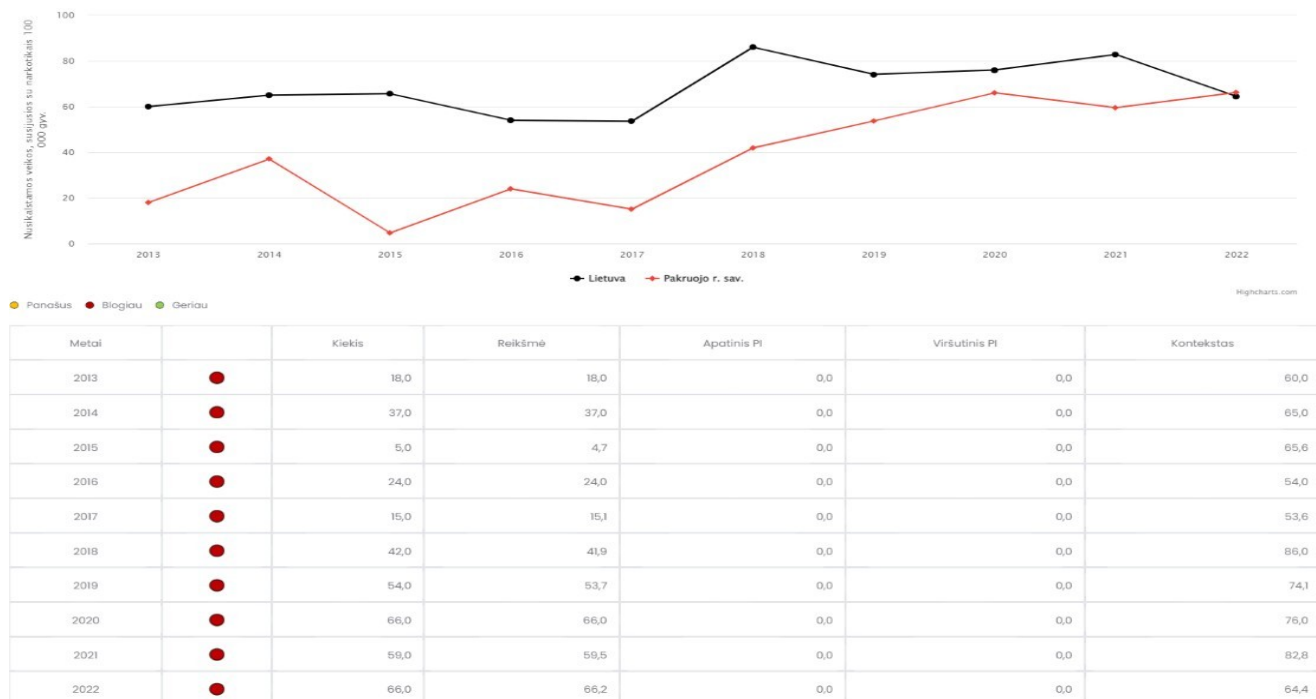

9 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Pakruojis rajono savivaldybėje 2022 m. rodiklis „Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais“ santykiyje savivaldybė/Lietuva buvo 66,2/100 000 gyv. ir pateko į blogiausiųjų rodiklių

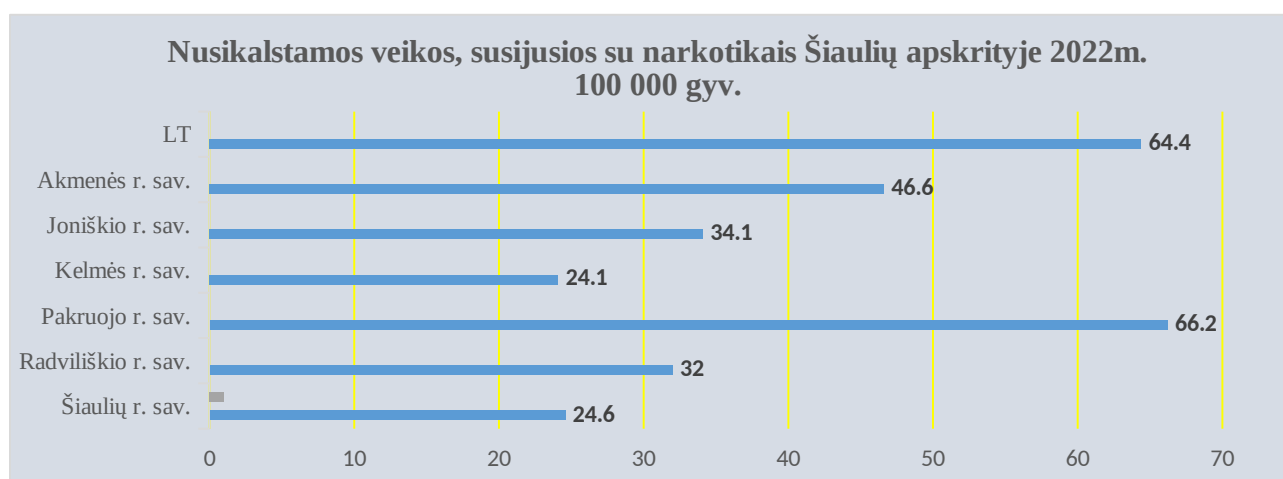
zoną, žymimą raudona spalva. Šis rodiklis mūsų savivaldybėje jau dešimt metų yra didesnis nei šalies vidurkis ir neapleidžia blogiausių rodiklių pozicijos eilę metų (10 pav.).

2020 m. dėl nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais, Pakruojo rajono savivaldybėje buvo pradėta 12 bylų, kuriose dalyvavo 8 vyrai ir 1 moteris; 2021 m. – 7 bylos, kuriose dalyvavo 8 vyrai ir 2022 m. buvo užvesta 12 bylų kuriose dalyvavo 10 vyrų ir 1 mot. Asmenys, padarę nusikalstamas veikas, susijusias su narkotikais, priklausė 20-40 metų amžiaus asmenų grupei.

10 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Šiaulių apskrityje 2022 m. Pakruojo rajono savivaldybės rodiklis „Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais“ yra pats didžiausias, tai yra dvigubai didesnis nei kitų savivaldybių ir didesnis nei Lietuvos vidurkis 1,8 proc. (11 pav.).

11 pav. Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

SUAUGUSIŲJŲ GYVENSENOS 2022 M. TYRIMO RODIKLIŲ SUVESTINĖ – APŽVALGA

Vykdamas Sveikatos apsaugos ministro įsakymą „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“, buvo pradėti įgyvendinti periodiniai gyvenosenos tyrimai, kurie yra visuomenės sveikatos stebėsenos dalis.

Tyrimas atliktas vadovaujantis Higienos instituto (toliau – HI) parengtomis gyvenosenos tyrimo metodinėmis rekomendacijomis „Gyvenosenos tyrimų organizavimas ir vykdymas savivaldybėse“. Higienos institutas, 2016. Suaugusiųjų apklausai naudotas su Sveikatos apsaugos ministerija suderintas standartizuotas klausimynas. Rodikliai, kurių reikšmės pateikiamos kiekvienai savivaldybei, suskirstyti į tris grupes:

- Gyvenimo kokybės, sveikatos vertinimas, laimingumas, prislėgta nuotaika, artimi žmonės, ilgalaikės sveikatos problemos ir gyvenosenos keitimas;
- Sveikatos elgsena (fizinis aktyvumas ir mitybos įpročiai);
- Rizikingas elgesys (tabako, elektroninių cigarečių, alkoholio, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimas, saugumas kelyje).

Pakruojo rajono savivaldybėje buvo suformuota reprezentatyvi imtis, atsižvelgiant į gyventojų skaičių, jų pasiskirstymą pagal lytį ir gyvenamąją vietovę (miestą, kaimą):

- bendroji imtis buvo 417 gyventojų (293 kaimo ir 124 miesto);
- 6 seniūnijų centruose po 48 (49) gyv. (25 mot. ir 23 vyr.);
- Pakruojo mieste iš viso 97 gyv. (53 mot. ir 44 vyr.);
- Linkuvos mieste iš viso 27 gyv. (15 mot. ir 12 vyr.).

Apklausos (tyrimas) buvo vykdomas 2022 m. balandžio – liepos mėnesiais.

Šioje suaugusiųjų gyvenosenos rodiklių suvestinėje – ataskaitoje pateikiami apibendrinti 2022 m. Pakruojo rajono savivaldybėje atlikto antrojo suaugusiųjų gyvenosenos stebėsenos tyrimo rezultatai, kuriuos lyginant su Lietuvos vidurkiu santykyje savivaldybė/Lietuva labai didelių skirtumų nestebime išskyrus tai, kad mūsų savivaldybės suaugusių gyventojų dalis, kurie neturi nei vieno artimo žmogaus, kuriuo galėtų pasitikėti susidūrus su sunkiomis asmeninėmis problemomis yra beveik dviem procentais daugiau nei šalies vidurkis. Taip pat santykyje savivaldybė/Lietuva mūsų savivaldybės suaugusiųjų gyventojų dalis, kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų, šalies vidurkį viršija beveik dešimčia procentų. Beveik dešimčia procentų daugiau mūsų savivaldybės respondentų nurodė, kad nedėvi šalmo važiuodami dviračiu; Visi kiti rodikliai maždaug atitinka šalies vidurkį (1 lentelė. **Žalia** rodyklė - geriau už LT vidurkį; **Raudona** rodyklė – blogiau už LT vidurkį; **Geltona** rodyklė – atitinka LT vidurkį).

Pirmą kartą suaugusiųjų gyvenosenos tyrimas visose šalies savivaldybėse buvo atliktas 2018 m. ir atliekamas kas ketveri metai tai 2022 m. atlikus šį tyrimą jau galime matyti ir gyvenosenos pokyčių tendencijas. Rodiklis „Suaugusiųjų dalis, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą arba labai gerą“ 2022 m. pagerėjo 13,8 proc. Rodiklio „Suaugusiųjų dalis, kurie jaučiasi laimingi ar labai laimingi 2022 m. pagerėjo 12,4 proc. Taip pat 11,2 proc. padidėjo suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), 6,3 proc. padidėjo suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius. 2018 m. atliktame suaugusiųjų gyvenosenos tyrime buvo nustatyta, kad buvo 7,8 proc. daugiau respondentų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą. 2022 m. tyrimo metu pastebėta, kad suaugusiųjų dalis, kurie per paskutines 30 d. kasdien vartojo alkoholinius gėrimus sumažėjo 3,4 proc. Suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų (narkotikų) be gydytojo paskyrimo nuo 2018 m. sumažėjo 4,2 proc. Beveik dvidešimčia procentų 2022 m. suprastėjo rodiklis „Suaugusiųjų dalis, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas ir daugiau per savaitę“.

GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI

1 lentelė.

RODIKLIS	Pakruojo r. sav. (proc.) 2022 m	LT (proc.) 2022 m.	Santykis savivaldybė/LT 2022 m.
1. Suaugusiųjų dalis, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą arba labai gerą	65,5	69,5	0,94
2. Suaugusiųjų dalis, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertina kaip gerą ar labai gerą	55,0	62,4	0,88
3. Suaugusiųjų dalis, kurie jaučiasi laimingi ar labai laimingi	55,7	59,9	0,93
4. Suaugusiųjų dalis, kurie neturi nė vieno artimo žmogaus, kuriuo galėtų pasitikėti susidūrus su sunkiomis asmeninėmis problemomis	7,4	5,8	1,28
5. Suaugusiųjų dalis, kuriuos per praėjusį mėn. buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ar daug labiau nei anksčiau	22,7	23,5	0,97
6. Suaugusiųjų dalis, kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų	46,2	36,9	1,25
7. Suaugusiųjų dalis, kurie per paskutinius 12 mėn. bandė keisti savo gyvenseną, bet nepakeitė	65,7	64,8	1,01
8. Suaugusiųjų dalis, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas ir daugiau per savaitę	28,9	28,3	1,02
9. Suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių)	41,2	36,6	1,13
10. Suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių)	42,9	46,1	0,93
11. Suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus	18,7	18,6	1,01
12. Suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus	3,8	5,4	0,70
13. Suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per dieną geria energinius gėrimus	2,2	1,8	1,22
14. Suaugusiųjų dalis, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą	32,9	39,9	0,82
15. Suaugusiųjų dalis, kurie per paskutines 30 d. kasdien vartojo tabako gaminius	13,8	16,3	0,85
16. Suaugusiųjų dalis, kurie per paskutinius 12 mėn. kasdien vartojo tabako gaminius	12,8	15,9	0,81
17. Suaugusiųjų dalis, kurie per paskutinius 12 mėn. kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui	1,7	4,9	0,35
18. Suaugusiųjų dalis, kurie per paskutines 30 d. kasdien vartojo alkoholinius gėrimus	1,8	1,4	1,29
19. Suaugusiųjų dalis, kurie per paskutines 30 d. vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau	20,4	21,8	0,94
20. Suaugusiųjų dalis, kurie per paskutinius 12 mėn. vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau	17,4	18,3	0,96
21. Suaugusiųjų dalis, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų (narkotikų) be gyd. paskyrimo	5,3	12,0	0,44
22. Suaugusiųjų dalis, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus	38,8	32,8	1,18
23. Suaugusiųjų dalis, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu	94,3	91,2	1,03
24. Suaugusiųjų dalis, kurie visada dėvi šalmą važiuodami	6,3	10,2	0,62

IŠVADOS

COVID-19 pandemija įtakojo daugelį demografinių ir sveikatos rodiklių, o šalies sveikatos priežiūros įstaigos susidūrė su paslaugų teikimo bei prieinamumo užtikrinimo problema ir net 30 proc. daugiau nei 2021 m. buvo nustatyta rodiklių, kurie pateko į raudonąją zoną bei 11,1 proc. sumažėjo rodiklių, kurie atitiko šalies vidurkį. Tačiau, nepaisant rodiklių pablogėjimo, 5,6 proc. padaugėjo rodiklių, kurie pakilo į geriausiųjų rodiklių poziciją Lietuvos mastu, tai yra buvo geresni nei šalies vidurkis.

Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv. rodiklis santykiyje savivaldybė/Lietuva, mūsų savivaldybės rodiklis 2022 m. išliko blogiausiųjų rodiklių pozicijoje, žymimoje raudona spalva ir beveik dvigubai viršijo šalies vidurkį (1190,7/794,7 100 000 gyv.). Šis rodiklis blogiausių rodiklių pozicijoje jau virš dešimt metų, lyginant su šalies vidurkiu. Nuo kraujotakos sistemos ligų mūsų savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, kasmet miršta vis daugiau žmonių. Savivaldybėje 2022 m. mirė 8,72 proc. daugiau asmenų nei 2021 m., moterų mirtingumas 28,5 proc. didesnis nei vyrų. Mirtingumo rodikliai yra vieni iš duomenų, kurie atskleidžia prevencinių programų poreikį ir gyvenimo būdo keitimo prerogatyvą.

Pakruojo rajono savivaldybės rodiklis „Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.“ 2022 m. beveik pusantrą karto viršijo Lietuvos vidurkį santykiyje savivaldybė / Lietuva 38,2/22,1 100 000 gyv. ir pateko į blogiausiųjų rodiklių poziciją šalies mastu. Taip pat pažymėtina, kad sergamumo tuberkulioze rodiklis dešimties metų laikotarpyje visą laiką buvo blogiausiųjų rodiklių pozicijoje (2021 m. santykiyje savivaldybė / Lietuva jis buvo pakilęs į geriausiųjų rodiklių, žalia spalva žymima, zoną 16,1/19,6 100 000 gyv., bet trijų metų išvestas vidurkis faktiškai nėra pagerėjęs, jis išlaikė blogiausiųjų rodiklių poziciją).

Rodiklis „Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.“ mūsų rajono savivaldybėje buvo 1,6 proc. Pakruojo rajono savivaldybės rodiklis „Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.“ yra dvigubai didesnis nei kitų savivaldybių ir didesnis nei Lietuvos vidurkis 1,8 proc.

REKOMENDACIJOS

Politikos formuotojams

1. Priimti politinius sprendimus skirstant finansavimą kintančios infekcinių ir neinfekcinių ligų situacijos suvaldymui.
2. Sergamumui tuberkulioze mažinimui priimti sprendimus dėl būsto sąlygų gerinimo socialiai pažeidžiamiems asmenims.
3. Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais mažinimui svarstyti galimybę ir priimti sprendimus dėl Kruojos paupio likusios dalies (ties „Žemynos“ progimnazija bei daugiabučių namų kvartalu) apšvietimo bei stebėjimo kamerų įrengimo.
4. Mažinti išduodamų tabako licencijų skaičių.
5. Asmeniniu pavyzdžiu prisidėti prie sveikesnio gyvenimo būdo propagavimo.

Specialistams

1. Vykdyti sveikatos stiprinimo programą, skirtą širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto profilaktikai.
2. Siekiant mažinti mirtingumą nuo kraujotakos sistemos ligų organizuoti paskaitas bei vykdyti praktinius mokymus mitybos, fizinio aktyvumo ir psichinės sveikatos stiprinimo temomis bendruomenėse.
3. Organizuoti susitikimus su atitinkamų sričių specialistais, siekiant didinti gyventojų sveikatos raštingumą.

4. Siekiant mažinti sergamumą ir ankstyvąjį mirtingumą nuo tuberkuliozės rekomenduojama taikyti priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią užsikrėsti tuberkulioze (imunizacija, sveikos gyvensenos ugdymas).

5. Taikyti priemones, kuriomis siekiama kuo anksčiau nustatyti ir sustabdyti ligą (ankstyvoji diagnostika ir gydymas).

6. Taikyti priemones, kuriomis siekiama sustabdyti ligos progresavimą ir neigiamas pasekmes (kokybiškas ir efektyvus gydymas, rehabilitacija ir kt.).

7. Skatinti nevyriausybinių organizacijų, bendruomenių, savivaldybės įstaigų darbuotojų įsitraukimą įgyvendinant visuomenės sveikatos stiprinimo programas.

8. Tęsti dalyvavimą seminaruose, mokymuose, siekiant gerinti ir didinti kompetencijas individualių ir kompleksinių konsultacijų teikimui mitybos, fizinio aktyvumo ir gyvenimo būdo keitimo klausimais.

9. Vykdyti sveiko gyvenimo būdo propagavimo akcijas bendruomenėse.

10. Vykdyti informacijos sklaidą bendruomenėse apie sveikatos išsaugojimą bei stiprinimą atitinkamomis informavimo priemonėmis.

SUDERINTA

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos
vyriausioji specialistė (savivaldybės gydytoja)

Vilma Žuvininkienė

2024-01-17

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Pakruojo rajono savivaldybė 111102598, Kęstučio g. 4, LT-83152 Pakruojis
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2022 M. ATASKAITOS PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-02-14 Nr. T-1
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Saulius Margis, Meras, Meras
Sertifikatas išduotas	SAULIUS MARGIS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-02-14 11:45:44 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-02-14 11:45:57 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-08-11 15:06:50 – 2024-08-09 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Pakruojo rajono savivaldybės administracija, į.k. 288733050 LT", sertifikatas galioja nuo 2021-12-20 12:37:12 iki 2024-12-19 12:37:12
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.72
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2024-02-14 11:56:30)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2024-02-14 11:56:30 Dokumentų valdymo sistema Avilys